

κῆς ἀναπαύσεως καὶ δρόσου αὐτῶν. Αὐταί, ἔχουσαι τρεῖς πλευράς, εἰσάγουσιν ἥλιον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ δύο ἀντιθέτους ἀέμους, οὓς ἄλλως θὰ ἠδύνατο νὰ στερεῖται ἡ οἰκία, ἀν ἤθελε τῆχει νὰ εἶναι συνεσφιγμένη ἐν ἀπροσφόρῳ οἰκοδομικῇ γοαιμῇ, ὡς συχνὰ συμβαίνει.

Ἄλλὰ τὸ σπουδαιότερον εἶνε, ὅτι διὰ τῆς προσθήκης ἐντὸς τῶν δρυφακίων τούτων καταλήλου ἀνακλίντρον μεταβάλλεται τὸ σύνολον εἰς πρώτης τάξεως θεωρεῖον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ οἱ ἔνοικοι ἀπολαύουσιν ἀβίαστως τοῦ αἰε μεταβαλλομένου θεάματος τῆς ὁδοῦ, χωρὶς νὰ ἀπομακρύνωνται ἐντελῶς πάσης οἰκιακῆς ἀσχολίας. Ἐχῶ τὴν γνώμην, ὅτι ἐὰν ἐπαλθωσιν αἱ δρυφακτοὶ εἰς τὴν ἀστικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἢ μετανάστευσις, ἢ ὁποία παρατηρεῖται πρὸ πάντων μετὰ μεσημβρίαν κατὰ τὸ θέρος ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸ Ζάππειον, τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος καὶ τὰς ἐξοχὰς δὲν θὰ εἶνε τόσον γενικῇ, ὅσον σήμερον.

Ἀπομένει μόνον εἰς τοὺς νομοθέτας νὰ καθορίσῃσι τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς πρέπει νὰ ὑπόκειται ἡ προσαρμογὴ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου στοιχείου εἰς τὴν ἑλληνικὴν οἰκίαν, ὥστε καὶ πρὸς τὰς ζώνας τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν νὰ προσσαρμολῆται καὶ τὴν νέαν ὄψιν τῶν ὁδῶν νὰ διαμορφώσῃ αἰσθητικῶς.

Α. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΛΟΣ

Ἐφορος τῶν ἀρχαιοτήτων

Ἀττικῆς νομοθετικῆς

Ἐπόμνημα τοῦ Πολυτεχνικοῦ συλλόγου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας περὶ τῶν ἀγροτικῶν οἰκιῶν τῶν παλινοστούντων προσφύγων.

Ὁ Πολυτεχνικὸς Σύλλογος συνελθὼν εἰς ἐπανειλημμένα συνεδριάσεις, συνεζήτησε περὶ τοῦ προσφορωτέρου τρόπου ὑπὸ τε τεχνικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἔποψιν τῆς κατασκευῆς τῶν ἀγροτικῶν οἰκιῶν διὰ τοὺς παλινοστοῦντας ἐκ Βουλγαρίας πρόσφυγας τῆς Ἀνατολ. Μακεδονίας καὶ Θράκης, κατόπιν εισηγήσεως τῆς ἀρμοδίας πρὸς τοῦτο Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν διὰ τοῦ μηχανικοῦ κ. Ἀντωνιάδου, κατέληξε δὲ εἰς τὰ κατωτέρω συμπεράσματα τὰ ὁποία ὑποβάλλει εὐσεβῶς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, κατὰ προφορικῶς ἐκφρασθεῖσαν περὶ τούτου ἐπιθυμίαν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Ὡς ὁ κ. Ἀντωνιάδης ἀνέφερεν ἐν τῇ ἐκθέ-

σει αὐτοῦ ἐν Θράκῃ ἐκ γενομένης ἐξετάσεως ὑπάρχουσι δέκα χιλιάδες (10.000) οἰκίαι καταστραμμένα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, 6000 ἡμι-κατεστραμμένα, ἕτεροι δὲ 15.000 κατέχονται ἀπὸ Μουσουλμάνους. Ἐπομένως παρίσταται ἀνάγκη ἄμεσος ταχείας ἀνεγέρσεως 30.000 οἰκιῶν διὰ τοὺς παλινοστοῦντας, διὰ δὲ τὴν στέγασιν ἀφ' ἑτέρου τῶν ἐκ Καυκάσου προσφύγων καὶ τῶν ἐκ Βουλγαρίας μεταναστῶν ἑτέρων 10.000 οἰκιῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ἧτοι ἐν συνόλῳ 40.000 ἀγροτικῶν οἰκιῶν. Πρὸς ταχεῖαν πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τούτων ὁ Π. Σύλλογος κατόπιν συζητήσεως περὶ τῆς χρησιμοποίησεως ὅσον ἔνεστι εὐθηνότερων ὑλικῶν, καὶ περὶ τοῦ προσφορωτέρου τρόπου τῆς ὀπωσθήποτε οἰκονομικότερας καὶ ταχύτερας κατασκευῆς τῶν οἰκιῶν τούτων, συνιστᾷ γενικῶς τὰ ἑξῆς μέσα.

1^{ον}) Νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν οἰκιῶν ἡ χρῆσις ἐντόπιων οἰκοδομικῶν ὑλικῶν, καὶ διὰ τὸ εὖανον αὐτῶν, καὶ πρὸς περιορισμὸν κατὰ τὸ δυνατόν ἐξαγωγῆς χρήματος εἰς τὸ ἐξωτερικόν, χωρὶς νὰ παραμεληθῇ ἡ ἐξέτασις τῶν τιμῶν καὶ τῶν ἐξ ἄλλοδαπῆς ὑλικῶν οἰκοδομῆς πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν οἰκονομικότερων τοιούτων πρὸς χρησιμοποίησιν.

2^{ον}) Τὴν παραδοχὴν σχεδίων ἀπλουσιῶν τύπων οἰκιῶν, σύμφωνα πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἦθη τῶν Ἑλλήνων χωρικῶν, ὡς καὶ ὁμοιομόρφων ἀπλῶν τύπων εἰς τὰς λεπτομερείας κατασκευῆς κουφωμάτων καὶ στέγης καὶ

3^{ον}) Τὴν ἐπιδίωξιν τῆς χρησιμοποίησεως τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν ἐνδιαφερομένων νὰ στεγασθῶσι χωρικῶν, τοῦθ' ὅπερ σπουδαίως συμβάλλει εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ ταχεῖαν ἀνέγερσιν τῶν οἰκιῶν.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν δόμησιν, τὴν ἐκ λίθων τοιχοποιίαν δεόν νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ κτίσιμον δι' ὤμων πλίνθων ἐξ ἀργιλλοχώματος ἀναμίξ μετὰ κεκομμένων ἀχύρων, καλῶς κατασκευαζομένων καὶ ξηραϊνόμενων εἰς τὸν ἥλιον. Τὴν κατάσκευσιν τούτων καλῶς γνωρίζουσι οἱ χωρικοὶ τῶν ἐν λόγῳ περιφερειῶν, ἰδίως εἰς τὰ μέρη ἔνθα ἐθρῖσκειται τὸ κατάλληλον χῶμα.

Τὰ θεμέλια τῶν οἰκιῶν καὶ μέχρις ὕψους 0,50 ὑπὲρ τὸ ἔδαφος δεόν νὰ κτίζωνται διὰ τοιχοποιίας ἐκ λίθων πρὸς ἀποφυγὴν διαβρώσεως τῆς βάσεως τῶν οἰκοδομῶν ἐκ τῶν ὑδάτων. Κατὰ τὴν διὰ πλίνθων δόμησιν δεόν νὰ λαμβάνηται φροντὶς ὅπως εἰς τοὺς ἀρμούς τῆς πλινθοδομῆς ἐνσφηνοῦνται ἐπιμελῶς θραύσματα κεράμων ἢ λίθων, οὕτω διευκολύνεται ἡ προσκόλλησις κονιαμάτων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν πλινθοδομῶν. Τὸ πάχος τῶν τοίχων

νά είναι 0,40—0,50, καθόσον διὰ τὸ πάχος τοῦτο τῶν πλινθοδομῶν εἰς μονόροφα οἰκήματα δὲν παρίσταται ἀνάγκη ξυλοδέσεων τῶν τοίχων. Εἰς τὴν στέψιν μόνον τῶν τοίχων τυποθετοῦνται ξύλινοι στρωτήρες πρὸς στήριξιν τοῦ σκελετοῦ τῆς στέγης.

Χρησιμοποίησις ξυλείας διὰ τὸν σκελετὸν ἰδίᾳ τῆς στέγης δέον νὰ γίνῃ ἐντοπίας, πρὸς ἐπεξεργασίαν τῆς ὁποίας νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἴδρυσις μηχανικῶν ξυλουργείων, εἰς κατάλληλα κέντρα, ὡς παρὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Ξάνθης καὶ ἀλλαχοῦ. Τὸ τοιοῦτον μεγάλως ἠθελε διευκολύνει τὴν ἐργασίαν εἰς τὸ μέλλον. Διὰ τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, αἰνὰ ἀπαιτοῦσι τεχνικὴν προπαρασκευὴν, νὰ ληφθῇ πρόνοια προμηθείας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἐπὶ τόπων ὀρισμένων διαστάσεων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὰ σιδηρᾶ ἐξαρτήματα τούτων, καὶ τοὺς ὑαλοπίνακας.

Ἡ ἐπιστέγασις νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τὸ ἐφθινώτερον νὰ γίνῃ δι' ἐγχωρίων κεράμων, αἵτινες εἰς τοὺς διαφόρους συνοικισμοὺς δύνανται νὰ κατασκευάζωνται ἐπιτοπίας διὰ προσωπικῆς ἐργασίας γυναικῶν καὶ παιδῶν καὶ νὰ ἐψύνωνται εἰς μικρὰς στοιχειώδους κατασκευῆς καμίλους, ὡς τοιαῦται λειτουργοῦσιν εἰς διαφόρους ἐπαρχιακὰς κομποπόλεις, καὶ εἰς αὐτὰς νὰ χρησιμοποιεῖται ὡς καύσιμος ὕλη ξύλα ἢ λυγνίτης. Ἡ διοργάνωσις καὶ κανονισμὸς τῆς τοιαύτης ἐργασίας, ἐναπόκειται εἰς τὴν σχετικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου. Εἰς μέρη ἔνθα παρίσταται δυσκολία κατασκευῆς κεράμων, ἢ μεταφορᾶς τοιούτων, ἢ ἐπιστέγασις δύναται νὰ γίνῃ δι' ἐπιστρώσεως διπλῆς καλάμων ἐφ' ἧς τίθεται ἡ ἐπιστρώσις ἀργιλωδῆς, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ σχιστολιθικῶν πλακῶν, εἰς μέρη ὅπου τοιαῦται ὑπάρχουσι.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς ἐξακριβῶσιν τῆς ἐφθινωτέρας ἐπιστεγάσεως νὰ γίνῃ δοκιμαστικῶς τοιαύτη καὶ δι' ἄλλων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ σχετικοῦ ὕλικου. Ὅλων τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν οἰκίσκων, ὡς ἄνω ὕλικῶν, δέον νὰ γίνῃ ὑπὸ τῆς σχετικῆς ὑπηρεσίας ὀργάνωσις ἐναποθηκείσεως εἰς ὀρισθησόμενα, καὶ κατάλληλα κέντρα ἀνεφοδιασμοῦ ὁπόθεν νὰ παραχωρῶνται ταῦτα εἰς τοὺς χωρικούς, οἵτινες δι' ἰδίων μέσων θὰ ἀναλάβωσι τὴν μεταφορὰν καὶ εἰς τοὺς ὁποίους νὰ ἐπαφίεται ἡ φροντίς τῆς ἐργασίας τῆς ἀνεγέρσεως τῶν οἰκίδων τῶν διὰ τῆς προσωπικῆς τῶν ἐργασίας, παρεχομένου εἰς αὐτοὺς ὀρισμένον χρηματικῶν ποσῶν πρὸς πρόσληψιν τεχνιτῶν ξυλουργῶν, διὰ τὴν συναρμολόγησιν τῆς στέγης καὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν κουφωμάτων.

Τοιοιούτῳ ἢ κατασκευῇ τῶν οἰκίσκων

θὰ ἀποβῇ κατὰ τὸν δυνατώτερον τρόπον οἰκονομικώτερα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τύπον σχεδίου τῶν οἰκίσκων οὗτος πρέπει νὰ εἶνε τελείως ἀπλοῦς ἐξ ἐνὸς μεγάλου διαμερίσματος ἐπιφανείας 35 κατ' ἀνώτατον ὄρον τετραγών. μέτρων, ὡς κατοικίας καὶ ἐνὸς μικροτέρου παραπλεύρως χρησιμοποιουμένου ὡς σταύλου. Τὸ ἐσωτερικὸν καθαρὸν πλάτος νὰ μὴ ὑπερβαίῃ τὰ 4 μέτρα. Ὡς τοιοῦτοι τύποι ἐγκρίνονται κατόπιν συζητήσεως τὰ ἐπισυναπτόμενα σχέδια τύπων οἵτινες πληροῦσι τὰς ἀμέσους ἀνάγκας τῶν χωρικῶν, καὶ οἵτινες δύνανται εἰς τὸ μέλλον νὰ ἐπαυξηθῶσιν ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τῶν ἰδιοκτητῶν χωρικῶν.— Διὰ τὴν ὁμοίωμορον κατασκευὴν θυρῶν καὶ παραθύρων ἐγκρίνονται τὰ ἀπλᾶ σχέδια τοιούτων τῶν κ. κ. Ἀξελοῦ καὶ Ἀντωνιάδου.

Προκειμένου τέλος νὰ γίνῃ ἐναρξίς κατασκευῆς 3000 οἰκίδων, δύναται τὸ Ὑπουργεῖον νὰ προβῇ ἀμέσως εἰς παραγγελίαν τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσκομισθησομένων ὕλικῶν, καὶ νὰ ἀρχίσῃ ἢ ἐργασία δοκιμαστικῶς κατὰ τὰς ἀνωτέρω ὑποδείξεις. Οὗτω θέλουσιν ἐκ πείρας λυθῆ πάντα τὰ συναφῆ πρὸς τὴν οἰκονομικὴν κατασκευὴν προβλήματα, καὶ θὰ καταστῇ εὐκολωτέρα ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἀναγκαιοῦντος ἀριθμοῦ οἰκίδων.

Διατελούμεν μετὰ σεβασμοῦ

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἑκτελέσας
 Ἰ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΛΟΣ καὶ ἁ. α.
 Γ. ΒΡΥΖΑΚΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ
 ΕΡΕΥΝΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝΩΣΙΝ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ
 ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς παγκοσμίου συρράξεως τὰ διάφορα ἔθνη ἤρχισαν σκεπτόμενα πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν πόρων αὐτῶν κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις καὶ ἐδημιούργησαν ἢ συνεπλήρωσαν τοὺς πρὸς τοῦτο ὀργανισμοὺς ἐρεύνης ἀποβλέψαντα κυρίως εἰς τὴν ἐναρμόνισιν τῶν ἐργασιῶν τῶν μεμονωμένων ἐρευνητῶν ὑπὸ κοινὰς διευθυντηρίας, τὴν συνεργασίαν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργαστηρίων τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων μετὰ τῶν βιομηχανικῶν ἐργοστασίων, τὴν συνολικὴν ἐργασίαν πάντων τῶν διανοουμένων διὰ τῶν οἰκείων συλλόγων κλπ.